

ВІННИЦЬКИЙ ДЕЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра географії

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «**Військово-фортифікаційні об'єкти, особливості їх використання в туристичній галузі Поділля**»

Студента V курсу МАГБ групи

Галузі знань 0401 Природничі науки

Спеціальності 8.04010401 Географія*

ГРИГОРАША Олеся Вячеславовича

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент

Бірюкова Н.В.

Національна
шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка:
ECTS _____

Голова комісії _____

Члени комісії _____

м. Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ФОРТИФІКАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ	
1.1 Стан проблеми та її відображення в наукових працях	Ошибка! Закладка не определена.
1.2 Белігеративні ландшафти як складова частина туристичної галузі.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.3 Класифікація військово-фортифікаційних об'єктів	Ошибка! Закладка не определена.
1.4 Особливості методики використання військово - фортифікаційних об'єктів в туристичній галузі Поділля	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙСЬКОВО- ФОРТИФІКАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ ПОДІЛЛЯ	
2.1. Загальна характеристика туристичного потенціалу Поділля	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Сучасний стан військово-фортифікаційних об'єктів Поділля.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2.1. Вінницька область.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2.2 Хмельницька облась	Ошибка! Закладка не определена.
2.2.3 Тернопільська область.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ТУРИЗМУ НА ПОДІЛЛІ	
3.1 Проблеми використання військово-фортифікаційних об'єктів та шляхи їх подолання.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.2 Перспективи використання військово-фортифікаційних об'єктів .	Ошибка! Закладка не определена.
3.3 Нові рекомендовані маршрути	Ошибка! Закладка не определена.

Висновки **Ошибка! Закладка не определена.**

Список використаних джерел та літератури 6

ВСТУП

У багатій історико-архітектурній спадщині України визначне місце належить пам'яткам оборонної архітектури – фортецям, замкам, оборонним храмам, міським укріпленням. Значна кількість збережених військово-фортифікаційних об'єктів Поділля створюють умови для організації низки цікавих маршрутів, привабливих для різних категорій туристів – шанувальників військової історії. Окрім цього військовий туризм – це офіційно дозволене відвідання сучасних військових об'єктів (полігони, військові містечка, підприємства та бази, аеродроми, гавані та ін.) із оглядом та можливим допуском до використання військової техніки, зброї та обладнання. Оборонні споруди сьогодні можуть використовуватись під заклади відпочинку і туризму шляхом їх пристосування під готелі, через відкриття у них закладів харчування, шляхом відкриття музейних експозицій у приміщеннях та ін.

Військово-фортифікаційні об'єкти мають високу атрактивність, можуть відігравати важливу роль у формуванні світогляду народу і в сукупності формувати історико-культурний туристичний потенціал місцевості, регіону.

Об'єктом дослідження є військово-фортифікаційні об'єкти Поділля.

Предметом дослідження є функціональні та територіальні особливості військово-фортифікаційних об'єктів, їх сучасний стан та перспективи їх використання в туристичній галузі Поділля.

Метою дипломної роботи є дослідження військово-фортифікаційних об'єктів та особливостей їх використання в туристичній галузі Поділля. Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні **завдання**:

1. Узагальнити існуючі теоретико-методологічні положення про сутність, ознаки військово-фортифікаційних об'єктів Поділля;
2. Розглянути підходи до класифікації військово-фортифікаційних об'єктів Поділля;
3. З'ясувати рівень розвитку військового туризму на Поділлі;
4. Дати комплексну характеристику військово-фортифікаційних об'єктів Поділля та оцінити їх сучасний стан;
5. Визначити основні напрями розвитку та проблеми використання військово-фортифікаційних об'єктів в туристичній галузі Поділля
6. Розглянути можливості використання матеріалів дипломної роботи для розроблення та організації турів по військово – фортифікаційним об'єктам Поділля.

Методологічною основою дослідження є науково-теоретичні доробки таких видатних вчених: Ф.М. Мількова, Г.І. Денисика, О. Мацюка, В. Гульдмана, Ю. Роме. Значний внесок у дослідження замків Поділля зробив історик та краєзнавець Ю. Сицинський, туристичне використання військово-фортифікаційних об'єктів Поділля висвітлено у працях Н.П. Аніпко та ін.

У процесі дослідження були виокремлені такі **методи**: теоретичні - аналіз географічної, історичної літератури для визначення ступеня дослідженості проблеми, класифікація, систематизація; описовий; картографічний; порівняльно-географічний; математико-статистичний; моделювання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше обґрунтовано можливе використання колишніх ракетних комплексів, які залишились після ліквідації РВСП в туристичній галузі Поділля і дана їх комплексна характеристика.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості використання матеріалів дипломної роботи для створення нових туристичних маршрутів для туристичних агенцій.

Апробація результатів дослідження: Основні положення і результати дипломної роботи оприлюднено на підсумковій конференції у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського. За результатами досліджень опубліковано наукову працю «Використання військово-фортифікаційних об'єктів в туристичній галузі України» у збірнику – «Актуальні питання географічних, біологічних і хімічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження: збірник наукових праць ВДПУ. – Вінниця, 2016. – Вип. 13 (18). –13 с.»

Структура дипломної роботи - дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури із 65 назвами, 6 картосхем, 2 таблиці, 47 рисунків загальним обсягом 92 сторінки.

Список використаних джерел та літератури

1. Аніпко Н. Рекреаційно-туристичний потенціал руїн середньовічних замків та фортець (на прикладі Карпато-Подільського регіону) [Текст] / Н. Аніпко // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Збалансований розвиток туристичних регіонів: національний і світовий досвід» 25-26 квітня 2013 р., м Львів. – С. 327-330.
2. Аніпко Н.П. Військово-історичний туризм в середньовічних замках та фортецях України/ Н.П Аніпко // Науковий вісник Чернівецького університету. - Вип.744-745: Географія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. - С. 83-85.
3. Антонюк О.О. Збереження белігеративних ландшафтів як природно-історичної спадщини Поділля. / О.О.Антонюк // Наукові запискиВДПУ. Серія: Географія, випуск 21. – Вінниця,2010.—С.5-9.
4. Антонюк О.О. Раціональне використання та охорона белігеративних ландшафтів Поділля./О.О.Антонюк // Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива: Матеріали III Міжнародної наукової конференції, присвяченої 10-ій річниці кафедри геоекології та 25-ій річниці кафедри фізичної географії ТНПУ (28-29 травня 2010р).—Тернопіль: “Підручники і посібники”, 2010. С. 49-51.
5. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія і методика аналізу, термінологія, районування: монографія / О.О.Бейдик. - К.: Видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2001. - 395 с
6. БиржаковМ. Б. Введение в туризм. - СПб.: Издательский Торговый Дом "Герда", 1999.
7. Бордун О.Ю., Білоус С.В. Стан та перспективи замкового туризму в контексті стратегічного розвитку туристичної галузі західного регіону України. Економіка. Управління. Інновації. - 2010. - №2 (4).
8. Виноградська А.М. Зростання авторитету України туристичної // Український промисловець, 2000. – №4. – с. 26–31.

9. Воловик, В. М. Етнокультурні ландшафти: регіональні структури і природокористування / В. М. Воловик. – Вінниця : ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2013. – 464 с., іл. Гаврилишин І.П. Туризм України: проблеми і перспективи. -К., 1994.
10. Генсірук С.А., Нижник М.С. Географія лісових ресурсів України. – Львів: Світ, 1995. – 123 с.
11. Головащенко О.В. Соціальні функції і види туризму в перехідному суспільстві // Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 18. – Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. – С. 23 – 27.
12. Головащенко О.В. Туризм як соціальне явище і його розвиток в Україні // Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 17. – Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. – С. 6–10.
13. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти правобережної України./ Г.І. Денисик – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.
14. Денисик Г. І. Антропогенні ландшафтознавство : навчальний посібник. Частина II. Регіональне антропогенне ландшафтознавство / Г.І. Денисик. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2015. – 332с.
15. Долішній М.І., Кравців В.С. Карпатський регіон у контексті державної економічної політики: оцінка стану і стратегія розвитку // Економіка України. - 1995. -№ 8.
16. Дудкіна К.А. Кластерна модель як можливість ефективного використання ресурсного потенціалу регіонів в Україні / К.А.Дудкіна // Інституційні перетворення як передумова ефективного використання ресурсного потенціалу регіону: матеріали щорічної загальноінститутської НПК // За ред. проф. А.М.Пойченка. - Одеса: ОРЩДУ УАДУ, 2003,-С 393-399.
17. Экскурсоведение: уч. / Б.В. Емельянов. – 6-е изд. – Москва: Советский спорт, 2009. – 216 с.
18. Євдокименко В. К. Регіональна політика розвитку туризму. - Чернівці: Прут, 1996.

19. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні" та інших законодавчих актів України" / ВВР України, 2009. - №44. - С. 656.
20. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма. -Москва, 2000.
21. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Навчальний посібник. - Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.
22. Ковалевский Г.В., Абрамов В.В. Проблемы развития туризма в Украине: интегрированный подход // Туристично-краєзнавчі дослідження. - 1999. - Вип.2.
23. Коваль П.Ф., В'їзний туризм // Алешугіна Н.О., Андреева Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. Навчальний посібник: Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. – 304 с.
24. Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку: матеріали другої Міжнар. наук. – практ. Конференції 13 -15 жовтня 2010р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. – Вінниця, 2011. – 172 с.
25. М.Й. Рутинський, Замковий туризм в Україні / М.Й. Рутинський. – Київ, 2007 бс.
26. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу: навчальний посібник / М.П. Мальська , В.В. Худо, В.І. Цибух. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272с.
27. Матвійчук Л.Ю. Теоретичні основи типології та специфіки туристичних ресурсів Економіка. Управління. Інновації. - 2011. - №1 (5).
28. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика: Монографія / С.В.Мельниченко. - К.: Київський національний торг.-екон. ун-т, 2008. -493 с.
29. Мильков Ф. Н. Человек и ландшафты / Федор Николаевич Мильков. – М.: Мысль, 1973. – С. 25

30. Міністерство культури і туризму України «Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні на сучасному етапі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article>
31. Охріменко А.Г. Особливості розвитку рекреаційно-туристичного комплексу Подільського регіону // Вісник Технологічного університету Поділля. – 1999.- №3.- С.128-130.
32. Петранівський В.Л., Туристичне краєзнавство / Рутинський М.Й. Навчальний посібник. - К.: Знання, 2006.
33. Податковий кодекс України // Відомості Верховної ради України, 2011. - №13-14, №15-16, №17. - С. 112 (зі змінами за Законом України №3741 -VI від 20.09.2011р.).
34. Полинова Н.Ф. Оценка необходимого и достаточного времени на осмотр экскурсионных объектов / Н.Ф. Полинова // Социально-географические проблемы повышения эффективности туристско-экскурсионного обслуживания. - Минск: Издательство Беларуского университета, 1978. -С. 100-104.
35. Прейгер Д., Молярчук І. Розвиток іноземного туризму в Україні в контексті розбудови міжнародних транспортних коридорів // Економіка України. - 2001. - №6.
36. Програма розвитку туризму в Україні до 2005 року. - К.: Держкомтуризм, 1997.
37. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – К.: ВД «К-М Академія»; 1999. – 568 с.
38. Сайт BR «Використання замків і фортець в туризмі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Tourism/19011.htm>
39. Сайт Ebook. Державна класифікація об'єктів культурної спадщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebooktime.net/book>
40. Сайт G-pedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gpedia.com/uk/gpedia>
41. Сайт Westudents. «Законодавство України про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua>

42. Сайт Weststudents. «Класифікація оборонних споруд. Законодавство України про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/93550-52-klasifikatsya-oboronnih-sporud-zakonodavstvo-ukrani-pro-ohoronu-kulturno-spadschini.html>
43. Сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO World Tourism Organization) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.world-tourism.org>
44. Сайт Державного агентства України з туризму та курортів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.tourism.org.ua>. - 2011.
45. Сайт Немирівська районна адміністрація: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vin.gov.ua/web/rda/nemyriv_rda.nsf
46. Сайт Уніан. Вінниччина: від скіфських курганів до сучасного фонтана [Електронний ресурс]. – Режим: <http://vinnica.unian.ua>
47. Сайт Актуальні проблеми краєзнавчої науки. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. «Значення белігеративних ландшафтів у формуванні історико-культурної спадщини України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://internationalconference2014.wordpress.com>
48. Сайт Библиофонд. «Нерухомі пам'ятки історії та культури незалежної України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=452838>
49. Сайт Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wikipedia.com>
50. Сайт Вінницька міська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua/Lists/VinnytsyaCity/Default.aspx>
51. Сайт Екосвіт. А.Г. Охріменко. Напрями оптимізації рекреаційного ресурсу подільського регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eco-mir.net/show/410/>
52. Сайт замки та храми України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.castles.com.ua/ternopilla.htm>
53. Сайт Кіровоградщина туристична [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourism.kr-admin.gov.ua>

54. Сайт Лекции.Ком "Класифікація військових фортифікаційних споруд і вимоги до них". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lektsii.com/2-107976>
55. Сайт Укрреферат. «Класифікація оборонних споруд. Законодавство України про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=53884&pg=0>
56. Світова туристична організація UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.unwto.org/>
57. Смолій В.А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А.Смолій, В.К.Федорченко, В.І.Цибух. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2006. - 372 с.
58. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу: монографія / [Т.І. Ткаченко, С.В. Мельниченко, М.Г. Бойко та ін.]; за ред. А.А. Мазаракі – Київ: КНТЕУ, 2010. – 596 с.
59. Тімець О. Краєзнавство і туризм. – К.: Знання, 1999. – 120 с.
60. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід: монографія / Ред. Ю. Лебединського, В. Вакуленко; УАДУ. – К.: К.І.С., 2003 – 176 с.
61. Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості // Матеріали ІІ міжнародної науково-практичної конференції. – 10-11.10.2001 р. / Ред. кол. Цибух В.І. (голова) та ін. – К.: Знання України, 2002. – 560 с. – с.472-528
62. Цибух В.І. Стан і перспективи розвитку туризму в Україні // Туристично-краєзнавчі дослідження. - К., 1999. - Вил. 2.
63. Цибух В.І. Стан і перспективи розвитку туризму в Україні // Туристично-краєзнавчі дослідження. - К., 1999. - Вил. 2.
- 64.Школа І.М. Розвиток міжнародного туризму в Україні // Школа І.М., Григорків В.С, Кифяк В.Ф. - Чернівці, 1997.
65. Сайт Лекции.Ком Класифікація військових фортифікаційних споруд і вимоги до них. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lektsii.com/2-107976>